

Objectives of the study: 1) to analyse the development state of the problem in pedagogical science and the practice of preschool education institutions, to clarify the content of the concepts of «healthy lifestyle», «basics of a healthy lifestyle», and «healthy lifestyle of preschool children»; 2) to substantiate the pedagogical conditions for the formation of the mentioned process; 3) to develop an educational programme for preschool children on the development of physical qualities.

Key words: *the process of physical education and health activities, preschool education institutions, outdoor games, health, physical education, pedagogical conditions.*

УДК 373.21

Євдокія Харькова

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-3246-5457

Світлана Парфілова

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-9582-4306
DOI 10.24139/2312-5993/2023.02/284-298

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті узагальнено ефективність інноваційної діяльності вихователя в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. З'ясовано, що інноваційна діяльність вихователя дошкільного закладу передбачає: інтелектуальність сприймання нової інформації, здатність до самовдосконалення, креативність, здатність до пошуково-експериментальної діяльності, високий рівень активізації, ініціативності, комунікативності та компетентності. Визначено напрями інноваційної діяльності вихователя в закладі дошкільної освіти, що включають когнітивний, мотиваційний, креативний і рефлексивний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, технологічно-науковий, пошуково-дослідницький, альтернативний та інтегрований.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, педагогічна технологія, інновація, інноваційні процеси, дошкільна освіта, інноваційні процеси, інноваційна компетентність.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства суттєвим є розвиток інноваційного цивілізаційного потенціалу, що вимагає формування інтелектуальної особистості, здатної до системного та конструктивного мислення, здатної адаптуватися до сучасних вимог, до створення принципово нових ідей з різних галузей знань, до необхідності швидкого знаходження потрібної інформації, до потреб приймати адекватні рішення. Таким чином, одним із пріоритетних завдань освіти, зокрема дошкільної освіти, є нові підходи в освітній системі, що сприятимуть формуванню базових індивідуальних якостей всебічно розвиненої особистості, розвиток її творчих здібностей, активізація особистості у всіх видах суспільної

діяльності, переорієнтація на формування інтелектуально-творчу особистість. Це потребує оновлення педагогічного мислення, тобто нового ставлення вихователя до своєї діяльності, спрямованої на плекання «інноваційної людини», що відображено у нормативно-правових документах, які регламентують функціонування усіх закладів дошкільної освіти України.

Основні напрями розвитку творчої особистості дітей дошкільного віку регламентуються Базовим компонентом дошкільної освіти, як Державному стандарті дошкільної освіти України, що включають сприяння педагогічними колективами, батьками творчому розвитку особистості дітей дошкільного віку, формуванню у них задатків, здібностей, формування почуття краси, культури, самостійності, ціннісного ставлення до навколишнього середовища та мистецтва, елементарних логіко-математичних, художніх, мовних навичок. сприяння емоційно-ціннісному ставленню особистості дошкільника, позитивній мотивації їх досягнень, здатності орієнтуватися та усвідомлювати властивості предметів, зацікавлення подальшим вивченням явищ, об'єктів, урізноманітнення та опанування художньо-продуктивною діяльністю, оволодіння навичками застосування знань на практиці. На пріоритет формування інноваційного освітнього простору вказують також всі сучасні законодавчі та нормативні документи, найбільш регламентують здійснення інноваційної діяльності Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні».

Сьогодення потребує вихователів нового формату – справжніх фахівців, здатних ухвалювати нестандартні інноваційні рішення, постійно дбати про самоосвіту й саморозвиток, творчо зростати в процесі провадження освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти. Варто наголосити на тому, що інноваційна діяльність вихователів – один з основних засобів оновлення й розвитку українського дошкілля, передумова якісної підготовки до шкільного навчання та соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного глобалізованого суспільства. З огляду на це формування інноваційної компетентності – значущий складник фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО в закладах вищої освіти, що сьогодні є надзвичайно актуальним і потребує ґрунтовної наукової інтерпретації.

Підвищення якості дошкільної освіти включає розвиток як наукової, традиційної, так і інноваційної діяльності вихователів, яка

має ґрунтуватися на ефективності методологічної, науково-методичної системи модернізації освіти, на прогнозуванні перспектив інновацій, впровадженні нових ідей, їх моніторингу та корегуванні; відкритості та об'єктивності формування аналітично-інформаційної бази новацій.

Аналіз актуальних досліджень. Професійну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти досліджували Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Завгородня, Л. Зданевич, З. Плохій, Л. Ткаченко, К. Щербакова. Компетентнісний підхід до освіти вивчали І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, І. Єрмаков, І. Зимня, Е. Зеєр, О. Овчарук, О. Пометун, Дж. Равен, О. Савченко, В. Серіков, С. Трубачева, А. Хуторський. Науковці зосереджують увагу на інноваціях в освіті, що засвідчує накопичений багатий теоретичний матеріал і практичний досвід. Зокрема, проблемі готовності педагога до інноваційної діяльності присвячено праці Г. Демиденко, І. Дичківської, О. Дубасенюк, В. Зягвязинського, І. Зязюна, О. Кіяшко, О. Коберника, Л. Користилової, І. Ладенко, М. Поташніка, В. Урського.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичної та методичної складових частин феномена інноваційної діяльності вихователя в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз, синтез науково-педагогічних джерел – з метою уточнення ключових понять дослідження та визначення наукових підходів до вивчення означеної проблеми; систематизація, узагальнення, структурно-функціональний аналіз – для виявлення та обґрунтування потенційних можливостей використання інноваційних процесів у дошкільній освіті, як провідної тенденції її оновлення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан розвитку суспільства потребує застосування інноваційних технологій в закладах різних типів, зокрема у закладах дошкільної освіти. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання.

Сучасному закладу дошкільної освіти потрібен компетентний вихователь-новатор, який готовий до інноваційної діяльності, здатний нетрадиційно виконувати освітні завдання, досягати очікуваних від суспільства результатів у розвитку особистості дитини дошкільного віку, усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не тільки на професійному, але й на особистісному рівнях, є толерантним,

психологічно грамотним, креативним. Ідеться насамперед про вихователя зі сформованою інноваційною компетентністю.

У науково-педагогічних дослідженнях поняття «інновація» трактується як певне нововведення, спрямоване на покращення протікання та результатів освітнього процесу. Поняття «технологія» яке трактується «як усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлена майстерність». Отже, термін «інноваційні педагогічні технології» трактується як «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, дій і засобів, що охоплюють цілісний освітній процес від визначення його мети до очікуваних результатів» (Дичківська, 2020).

Термін «педагогічна технологія» у словнику ЮНЕСКО має тлумачення систематичного планувального методу, що застосовується та оцінює увесь освітній процес, враховуючи взаємодію між технічними та людськими чинники, для інтенсифікації та урізноманітнення форм навчання, виховання та розвитку. У дослідженні І. Дичківської педагогічна технологія визначається окремою наукою, спрямованою на дослідження найраціональніших шляхів та засобів освітнього процесу, пошук ефективної системи принципів та способів врегулювання всього освітнього процесу та становлення особистості.

Оскільки сучасна українська освіта, в тому числі і дошкільна, розвиваються за двома напрямками – традиційним, який за твердженням І. Зязюна є безособистісною, «бездітною... безлюдською» освітою. У ній «людина постає об'єктом, яким можна керувати за допомогою зовнішніх впливів, загальних стандартів і нормативів» (Зязюн, 2016) та інноваційним, що задіює, активізує творчі задатки підростаючої особистості. Таким чином, основним завданням вихователя на сучасному етапі розвитку освіти є обрання таких методів всього освітнього процесу, які би дозволили виявити активність, творчість особистості та активізувати її пізнавальну діяльність в освітньому процесі.

У контексті педагогічного процесу інновація – це введення нового до цілей, змісту, методів і форм навчання й виховання, організація спільної діяльності вихователя і дітей дошкільного віку. Відповідно до міркувань І. Дичківської, педагогічна інновація – це нововведення до педагогічної діяльності, зміни в змісті й технології навчання та виховання, що мають на меті підвищення ефективності (Дичківська, 2020).

«Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (*Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності*, 2021) регламентує, що освітніми інноваціями є новостворені або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукція, освітні, а також технічні рішення в галузі освіти, які істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності.

В. Ткаченко доводить, що освітню інновацію необхідно витлумачувати як системне поняття. Інноваційними процесами у сфері освіти автор вважає процеси пошуку інноваційних ідей; розроблення інноваційних продуктів у педагогічній науці та системі освіти; сприйняття їх соціально-педагогічним співтовариством і системою освіти загалом завдяки теоретичній, методичній, психологічній підготовці учасників; освоєння й застосування рекомендацій; поточне використання; оцінювання продуктивності та ефективності, подальше поширення (Ткаченко, 2018).

О. Дубасенюк слушно зауважує, що інноваційний процес полягає у формуванні й розвитку змісту та організації нового. Під інноваційним процесом дослідниця розуміє комплексну діяльність зі створення (народження, розроблення), освоєння, використання й поширення нововведень (Дубасенюк, 2020).

Отже, проаналізувавши дослідження науковців, інноваційну діяльність вихователя ми розуміємо як сукупність послідовних інноваційних педагогічних дій, операцій, способів, методів та засобів навчальної діяльності, які сприяють швидкому досягненню цілей освітнього процесу у закладах дошкільного віку. Інноваційні технології охоплюють технології навчання, виховання та управління.

Організація інноваційної діяльності вихователя передбачає розвиток творчої діяльності дітей дошкільного віку та можливостей її цілеспрямованого включення в освітній процес: 1) створення нових уявлень (від відомого до невідомого); 2) оволодіння новими уявленнями (від невідомого до відомого). Сучасні глобальні інноваційні освітні тенденції розвитку освітньої системи, і змісту навчання, в тому числі і дошкільної освіти, спрямовані на: неперервність, якісність та масовість освіти, початковою ґрунтовною ланкою якої є дошкільна освіта та виховання; індивідуальну та суспільну спрямованість освіти, в тому числі і дошкільної ланки; спрямованість на активізації освоєння особистістю дітей дошкільного віку способів пізнавальної діяльності;

орієнтація освітнього процесу дошкільної та загальної освіти на індивідуальні нахили та потреби підростаючої особистості; спрямування освітнього процесу дошкільця та школи на особистість, що ґрунтується на забезпеченні саморозкриття її можливостей.

Інноваційний процес включає три основні етапи: вироблення ідеї, прикладний характер застосування ідеї, практична реалізація нововведення, що сприяє соціалізації певного наукового відкриття або освітнього нововведення. Отже, у процесі дослідження ми дійшли висновку, що педагогічна інноватика ґрунтується на освоєнні, створенні і застосуванні нових освітніх технологій, концепцій на співпраці суб'єктів педагогічної взаємодії.

Необхідність інноваційної спрямованості педагогічної діяльності в сучасних закладах дошкільної освіти актуалізується: необхідністю інноваційних змін освітньої системи дошкільця; створенням закладів дошкільної освіти нового типу, у тому числі й недержавних; оновлення методології і технології організації освітнього процесу у різноманітних закладах дошкільної освіти, на основі особистісно-орієнтованих технологій, партнерських міжособистісних стосунках та компетентнісному підході; реалізацією соціального замовлення; пошуком нових організаційних форм, технологій навчання і виховання; потребою індивідуального підходу до особистості дитини дошкільного віку; підвищення ролі і авторитету педагогічного знання, що є теоретичною базою для нових пошуків, інновацій, творчого удосконалення дитини дошкільного віку; пошуком дослідно-наукових інновацій: вибір нових програм, використання нових прийомів і способів педагогічної діяльності; необхідністю підвищення конкурентоздатності закладів дошкільної освіти.

Формування творчої особистості дитини дошкільного віку має передбачати актуалізацію у неї знань, творчої ініціативи, високого адаптаційного потенціалу, формування гнучкості та критичності мислення, що ґрунтуються високих духовно-моральних цінностях, особистісній відповідальності, внутрішній свободі, максимальній самореалізації, раціоналізації та конкретизації у досягненні кінцевої мети. Поглиблення тенденцій модернізації, оновлення та диференціації освіти ґрунтується на демократичному виборі педагогічними колективами освітніх закладів будь-яких сучасних інноваційних моделей і конструювати за ними педагогічний процес. Це потребує суттєвих інноваційних змін в педагогічній теорії та

практиці. На основі цього відбувається взаємодія різноманітних педагогічних систем і технологій навчання, удосконалюються та впроваджуються нові форми, а також осучаснюються цілісні педагогічні системи минулого (Бех І.Д). Оновлена освіта має ґрунтуватися на входженні в інноваційний режим роботи та професіоналізації вихователів, його творчому самовизначенні, спрямованості на самоосвіту, саморозвиток та самовдосконалення. Тільки небайдужість вихователя до пізнання й використання у своїй діяльності нововведень сприятиме вихованню успішної особистості.

Пошуки інновацій спричинені потребою удосконалення стану освіти, необхідністю запам'ятовування та використання нової інформації у повсякденному житті і здійснюється на трьох рівнях: загально-педагогічний рівень ґрунтується на цілісній побудові освітнього процесу на визначеному етапі навчання, що стосується конкретного регіону чи освітнього закладу; лабораторно-практичний, що стосується модернізованої освітньої технології або використанні окремого нововведення або окремої методики; локалізований рівень торкається змін в компонентах освітнього процесу.

Отже, інноваційна діяльність вихователя закладу дошкільної освіти має бути спрямована на оновлення, поглиблення та удосконалення як власних знань, умінь та навичок вихователя, так і на пошук форм освітньої діяльності дітей дошкільного віку, що активізують та вмотивовують освітній процес, підвищують рівень інтелектуального, психічного, художньо-творчого, фізичного розвитку та успішності дітей дошкільного віку. Інноваційним потенціалом вихователя є його творчі можливості продукувати нові ідеї, спрямовувати власну діяльність на удосконалення освітнього процесу, проектування, моделювання, досягнення пріоритетних завдань всебічного розвитку підростаючої особистості дошкільника. Інноваційна діяльність вихователя має передбачати здатність до пошуково-дослідницької спрямованості, проектування і моделювання власних педагогічних ідей, їх практичне застосування, висока результативність досягнення мети освітнього процесу, наявність високого інтелектуального, культурно-естетичного рівня, всебічної зацікавленості та обізнаності, здатність та потреба до впровадження нових, оригінальних тенденцій в організацію та проведення занять (Панасюк, 2020). Саме цьому сприяє інноваційна діяльність п вихователів , яка має бути спрямована на співробітництво, порозуміння й доброзичливість у спілкуванні вихователя та дітей

дошкільного віку, реалізацію особистісно-орієнтованого навчання, виховання компетентної творчої особистості.

Організація інноваційної діяльності у закладах дошкільної освіти має бути спрямована на налагодження діалогового спілкування, співробітництва між керівництвом, вихователями усього педагогічного колективу та між дітьми дошкільного віку, адже тільки такий підхід сприятиме взаєморозумінню, взаємонавчанню, контактній, інтелектуальній, пошуково-дослідницькій взаємодії в освітньому процесі. Інноваційна діяльність вихователя спонукає дітей дошкільного віку: до критичного осмислення будь-якої інформації, яка до нього надходить із різних джерел; а також формує у дітей дошкільного віку: уміння дискутувати, спілкуватися із однолітками, вихователями; здатність до вирішення складних проблем, аналізуючи діяльнісні ситуації, отриману навчальну інформацію; уміння вислухати опонентів, оцінити власні та альтернативні думки, відстоювати власну точку зору та приймати адекватні рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

Проаналізувавши психолого-педагогічні дослідження науковців, ми визначили переваги та потребу впровадження інноваційної діяльності в освітній процес закладів дошкільної освіти: можливість швидкої активізації як кожної дитини дошкільного віку, так і колективу дошкільників; організація самостійного пошуку вирішення проблем як самим вихователем (навчальна, організаційна, виховна, розвивальна, оцінювальна), так і кожним дошкільником (діяльнісно-інтелектуальна); налагодження безперервних, систематичних, взаємодовірливих прямих та зворотних зв'язків між вихователями та дітьми дошкільного віку; підвищення ефективності досягнення мети навчання; інтенсифікація освітньої діяльності; консультуюча, супроводжуюча та допомагаюча роль вихователя на міжособистісних рівноправних відношеннях.

Ми виокремили вимоги до інноваційної діяльності вихователів, що включають необхідність наявності гуманістичної та демократичної спрямованості власної діяльності, професійної майстерності та компетентності, професіоналізму, педагогічних здібностей, педагогічної техніки, оптимальності, доцільності та результативності організації діяльності дошкільників.

Ми пропонували вихователям включати в інноваційну діяльність ознайомлення дітей дошкільного віку з музичним, образотворчим,

декоративно-ужитковим, хореографічним мистецтвом, культурою різних народів, сприяти збагаченню дошкільників знаннями мистецькими законів, необхідними для розуміння їх сутності, формуванню смаків, творчих здібностей, виробленню навичок і вмінь їх сприймання і оволодіння ними, які дозволять дітям дошкільного віку бути активними слухачами, глядачами, вмілими майстрами та виконавцями, що сприятиме творчому розвитку дошкільників, формувати у дітей дошкільного віку естетичні та моральні смаки та ідеали.

У своєму дослідженні ми пропонували вихователям дотримуватися принципів інноваційної діяльності: принцип комплексності та послідовності організації спільної освітньої діяльності дітей дошкільного віку; принцип активного включення кожного дошкільника в процес засвоєння нової інформації; принцип відсутності критики особистості дітей дошкільного віку; принцип взаємовираження власної думки кожною дитиною; принцип рівності усіх дітей дошкільного віку, незалежно від здібностей, навичок, статусу, фізіологічних особливостей; принцип узгодженості вибору методів та засобів у вирішенні певної проблеми або задачі.

Також ми визначили основну мету інноваційної діяльності вихователів: формування творчої особистості дитини дошкільного віку, розуміння дітьми проблем, сутності та конкретизації ними завдань та задач, що розв'язуються, готовності у дошкільників приймати виважені рішення у нестандартних ситуаціях, розкриття творчого потенціалу, здібностей, нахилів дітей дошкільного віку в освітньому та соціалізуючому процесі.

Здійснивши аналіз психолого-педагогічної літератури ми з'ясували структуру готовності вихователя до інноваційної педагогічної діяльності, яка включає мотиваційний, когнітивний, креативний, рефлексивний компоненти.

В експериментальному дослідженні ми рекомендували вихователям у своїй інноваційній діяльності створювати розвивальне предметне середовище у закладі дошкільної освіти, яке спроектовувати і моделювати, враховуючи: сучасні наукові досягнення, психолого-педагогічне підґрунтя, матеріально-технічне забезпечення закладів освіти, максимальність, доцільність та урізноманітнення видів та конструктивної побудови обладнання, наявність дидактичних засобів для формування розвивального навчального середовища, спрямування якого має бути на

удосконалення організації та проведення всього освітнього процесу дітей дошкільного віку. Також в інноваційній діяльності вихователів ми рекомендували урізноманітнювати навчально-методичне облаштування для успішного формування уявлень, світогляду дітей дошкільного віку, формування у них елементарних знань, умінь і навичок, для організації різних видів дитячої діяльності.

Також важливим, на нашу думку, в інноваційній діяльності вихователів закладів дошкільної освіти є компетентнісний підхід, що орієнтує вихователів зміщувати акценти з пасивної усвідомленості готової теоретико-методологічної інформації на практичне застосування вмінь і необхідних навичок, формування потреби у творчій діяльності, прийнятті адекватних стратегій та рішень. Цей підхід, в свою чергу, має ґрунтуватися на діяльнісному та індивідуальному підході, який має бути основою гармонійного розвитку особистості, активізувати різні види діяльності у освітньому процесі, враховуючи здібності, нахили, фізичного розвитку дітей дошкільного віку. У власній інноваційній діяльності ми рекомендували вихователям опиратися на технологічний підхід, тобто орієнтуватися на комплексне застосування інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, при чому застосовувати як для власної підготовки, так і в різнобічній роботі з дітьми дошкільного віку, їх батьками, представниками громадськості, іншими педагогами електронне, динамічне, дистанційне, мобільне навчання, а також творчо реалізуватися у неперервній самоосвіті та самовдосконаленні.

Підвищенню інноваційності в діяльності вихователів сприяв у нашому дослідженні пошуково-дослідницький підхід, яке містило систематичне здійснення пошуку та застосування нетрадиційних методів, форм та засобів діяльності вихователя закладів дошкільної освіти. Зокрема, дієвим у нашому експериментальному дослідженні було застосування методів спостереження за діяльністю та поведінкою як групи дітей дошкільного віку, так і кожною дитиною зокрема.

За нашими рекомендаціями вихователі здійснювали пошуково-дослідницьку роботу, що включала здійснення пошуку конструктивних альтернативних рішень, а це спонукало вихователів планувати та передбачати важливі ситуативні моменти у майбутній діяльності з дітьми та у роботі з батьками, розмірковувати над проблемними питаннями які можуть виникнути або вже виникли, робити висновки.

Інноваційним вважаємо доцільним застосовувати новий інтегрований підхід до розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку, їх активізації, стимулювання інтелектуальної діяльності дошкільників. Такий підхід вимагає від вихователів переорієнтування на застосування інноваційних, інтерактивних технологій, наукових апробацій та досліджень, новаторських методичних нововведень, розробок, сучасних засобів активізації розвитку дітей дошкільного віку, систематизація знань дітей, розвиток пізнавальних творчих здібностей, логічності, гнучкості, критичності мислення.

Інтегрованість діяльності дітей дошкільного віку полягає у впровадженні паралельно з звичайними, конкретно галузевими заняттями різних інноваційних видів занять, на яких можна органічно поєднати знання, уміння і навички з інших навчальних напрямів та розділів освітніх ліній та згідно програми розвитку дітей дошкільного віку, що можна поєднати в одній конкретній темі. Таким чином, на інтегрованому інноваційному занятті дитина зможе всебічно пізнавати певний об'єкт, явище, поняття, взаємозв'язки між ними, що сприятиме формуванню цілісності знань у дітей дошкільного віку та усвідомленню їх практичного застосування.

Ми пропонували вихователям здійснювати пошук інформації для побудови змісту інноваційних інтегрованих занять комплексно, акцентуючись на об'єднанні інформації із різних освітніх галузей, а не тільки в межах окремих галузей, як це відбувається на звичайному занятті, наприклад, розвитку мовлення, логіко-математичному розвитку, ознайомлення з природою, художній праці, музичній, образотворчій діяльності. Таким чином організація заняття спрямовується переважно тільки на один вид діяльності: логіко-математичний, мовленнєвий, музичний, фізкультурний, природознавчий, екологічний, валеологічний, музичне, спортивно-оздоровчий тощо.

Також ефективним у нашій експериментальній роботі було застосування в інноваційній діяльності художньо-зображувальної діяльності дітей дошкільного віку, що сприяло розвитку у дошкільників творчості, фантазії, вихованню естетичних та художніх смаків та почуттів. Ми пропонували вихователям у своїй інноваційній діяльності застосовувати також нетрадиційні форми і методи зображувальної діяльності, нетрадиційні техніки малювання, таких як малювання пальчиками, долоньками, печатками, паличками, кляксографію, роздування тощо.

Дієвим в інноваційній діяльності вихователів виявився ігровий підхід до освітньої діяльності дітей дошкільного віку, із використанням досліджуваної діяльності дітей в малюванні, змішуванні кольорів, утворенні різноманітного утворення колористичної гами, використанням доповнювального малюнка, асоціацій, створення фантастичних ідей, інтерпретацій та імпровізацій. У такій інноваційній діяльності вихователів здійснювалася активізація емоційно-почуттєвої сфери та асоціативно-образного мислення залучали дітей дошкільного віку ігри, застосовуючи ігрові прийоми, вправи, нестандартні ситуації. Такі змістовні складові ігрової технології вихователі використовували на різних етапах занять: під час ознайомлення з новим словом, поняттям, явищем, предметом, художнім матеріалом, творами мистецтва, при розгляданні творчих робіт, під час створення та вираження в образі дітьми власних почуттів, «оживлення» явищ, предметів, об'єктів навколишнього середовища за допомогою малюнка.

Таким чином, поєднання освітньої діяльності із інноваційним застосуванням ігор, ігрових ситуацій, вправ сприяло кращому самовираженню та самореалізації дітей дошкільного віку, їх творчому розвитку, активізації емоційно-почуттєвим сприйняттям дітей дошкільного віку, створенню позитивного емоційного настрою, зростанню рівня мотивації, зайняттю активної життєвої позиції вихованців.

Дієвим виявилось введення в інноваційну діяльність вихователів музикотерапії, піскова аплікації, піскотерапії та сніготерапії; малювання на мольбертах, малювання на оргсклі тощо. Для організації ігор з піском вихователі створювали спеціальне просторове середовище, спеціально обладнували місце в групі, для ігор у пісочниці брали пасочки, посудки, іграшки тощо. Вихователі разом із дошкільниками моделювали ігри-казки на піску, прослуховуючи певну казку, оповідання або історію діти дошкільного віку експериментальної групи самі будували у пісочниці казкові країни, чудернацькі палаци, підземні паркінги, моря, ліси. При цьому вихователі допомагали дітям у виборі конструктивних рішень щодо побудови, допомагали будувати фантастичні об'єкти, вико рис-товували при розповіданні прислів'я, забавлянки, приказки, вірші.

Отже інноваційна діяльність вихователя закладу дошкільного закладу має базуватися на впровадженні в освітній процес нових ідей, підходів, напрямів, моделей, інноваційних технологій, ґрунтуватися на суб'єкт-суб'єктній взаємодії, оволодінні вихователями як фаховими

методиками, так і новаторським досвідом, на врахуванні вікових психологічних особливостей дітей дошкільного віку, плануванні освітнього процесу, постійному аналізуванні освітніх проблем та внесенні коректив у педагогічний процес, досягненні оптимальних запланованих результатів, прагненні до самоосвіти, саморозвитку, адекватному усвідомленні власних професійні можливостей та професійної цінності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, в процесі дослідження нами з'ясовано, щодо ефективності впровадження інноваційної діяльності вихователів у закладах дошкільної освіти підтвердило свою дієвість, що обумовлено стрімкішим зростанням показників творчого, логіко-математичного, мовного, художньо-естетичного розвитку, зростання показників творчих, комунікативних, духовно-моральних якостей у дітей дошкільного віку.

Характер інноваційної діяльності вихователів закладів дошкільної освіти залежить від рівня їхньої готовності до такої діяльності. Готовність до інноваційної діяльності – це сукупність якостей вихователів, що маркують спрямованість на розвиток власної педагогічної діяльності та діяльності всього колективу закладу дошкільної освіти, а також засвідчують здатність виявляти актуальні проблеми освіти й виховання дітей дошкільного віку, знаходити та реалізовувати ефективні способи їх вирішення. Подальші напрацювання варто скеровувати на розроблення педагогічних умов формування інноваційної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція (Basic component of preschool education (State standard of preschool education) new edition). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>.
- Бартків, О. (2021). Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 1, 52-58 (Bartkiv, O. (2021). Readiness of the teacher for innovative professional activity. *Problems of modern teacher training*, 1, 52-58).
- Бартків, О. Дичківська, І. (2020). *Інноваційні педагогічні технології*. Київ: Академвидав (Bartkiv, O. Dychkivska, I. (2020). *Innovative pedagogical technologies*. Kyiv: Akademvydav).
- Беленька, Г. (2018). Сучасні підходи до питань формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*, 99-102 (Bielenka, H. (2018). Modern approaches to issues of professional competence

- formation of future educators of preschool children. Updating the content, forms and methods of education and upbringing in education institutions. *Scientific notes of Rivne State Humanitarian University*, 99-102).
- Дичківська, І. (2020). *Інноваційні педагогічні технології: підручник*. Київ: Академвидав (Dychkivska, I. (2020). *Innovative pedagogical technologies: textbook*. Kyiv: Akademvydav).
- Дубасенюк, О. (2020). Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті. *Інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць*, 12-28 (Dubaseniuk, O. (2020). Innovations in modern education. Innovations in education. *Integration of science and practice: collection of scientific and methodological works*, 12-28).
- Зязюн, І. А. (2016). Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії. *Світло*, 1, 15-18 (Ziazun, I. A. (2016). Educational technologies in the dimensions of pedagogical reflection. *Light*, 1, 15-18).
- Коновальчук, І. (2015). Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти на засадах компетентнісного підходу: теоретичний аналіз. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*, 764, 65-72 (Konovalchuk, I. (2015). Training of future specialists in preschool education on the basis of the competence approach: theoretical analysis. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Pedagogy and psychology*, 764, 65-72).
- Косенчук, О. (2019). Формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі фахової підготовки. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 71-77 (Kosenchuk, O. (2019). Formation of professional competence of future educators of preschool education institutions in the process of professional training. *Psychological and pedagogical problems of the modern school*, 71-77).
- Машкіна, Л. (2018). Теоретичні засади інноваційно-професійної підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічний альманах*, 114-119 (Mashkina, L. (2018). Theoretical principles of innovative and professional training of future teachers. *Pedagogical almanac*, 114-119).
- Панасюк, Т. (2020). Ціннісне ставлення особистості до майбутньої професії як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 225-230 (Panasiuk, T. (2020). Valuable attitude of the individual to the future profession as a psychological and pedagogical problem. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 225-230).
- Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (Regulations on the procedure for carrying out innovative educational activities)*. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17#Text) (access date: 12.01.2021).
- Проценко, О., Юрочко, С. (2015). Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*, 5 (124), 51-55 (Protsenko, O., Yurochko, S. (2015). Innovative competence of the teacher: content and structure. *Youth and the market*, 5 (124), 51-55).
- Радченко, М. (2020). Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. *Вісник Національного авіаційного університету. Педагогіка, Психологія*, 11, 112-116 (Radchenko, M. (2020). Ways of forming students' innovative competence. *Bulletin of National Aviation University. Pedagogy, Psychology*, 11, 112-116).

- Ткаченко, В. (2018). Інноваційна діяльність у закладах освіти. *Інвестиції: практика та досвід*, 10, 44-46 (Tkachenko, V. (2018). Innovative activity in education institutions. *Investments: Practice and Experience*, 10, 44-46).
- Уруський, В. (2020). *Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: методичний посібник*. Тернопіль: ТОКІППО (Uruskyi, V. (2020). *Formation of teachers' readiness for innovative activities: guidelines*. Ternopil: TOKIPPO).

SUMMARY

Kharkova Yevdokiia, Parfilova Svitlana. Innovative activity of the educator in the educational process of preschool education institutions.

The article summarizes the effectiveness of the educator's innovative activities in the educational process of preschool education institutions. It is found that the innovative activity of a preschool teacher involves: the intellectuality of perceiving new information, the ability to self-improve, creativity, the ability to search and experiment, a high level of activation, initiative, communication and competence. The directions of the educator's innovative activity in the preschool education institution were determined, including cognitive, motivational, creative and reflective, competence-based, activity, personality-centered, technological-scientific, search-research, alternative and integrated.

The innovative activity of a preschool teacher is considered as a set of consistent innovative pedagogical actions, operations, methods, techniques and means of educational activity that contribute to the rapid achievement of the goals of the educational process in preschool institutions. Innovative technologies include learning, education and management technologies.

The innovation process includes three main stages: development of an idea, application of the idea, practical implementation of the innovation, which contributes to the socialization of a certain scientific discovery or educational innovation. So, in the process of research, we came to the conclusion that pedagogical innovation is based on the development, creation and application of new educational technologies, concepts on the cooperation of subjects of pedagogical interaction.

The search for innovations is caused by the need to improve the state of education, the need to remember and use new information in everyday life and is carried out at three levels: the general-pedagogical level is based on the integral construction of the educational process at a certain stage of education, which concerns a specific region or education institution; laboratory-practical, related to modernized educational technology or the use of a separate innovation or a separate method; the localized level concerns changes in the components of the educational process.

Further work should be directed at the development of pedagogical conditions for the formation of innovative competence of preschool teachers.

Key words: innovative activity, pedagogical technology, innovation, innovation processes, preschool education, innovative competence.